

1. ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ;

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/09/2025 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/09/2025

Σελίδα: 4

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

ΑΠΟΨΗ

Μια χώρα για νέους ανθρώπους;

Του **ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ**

«Η Ζωή μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο κοιτώντας προς τα πίσω», γράφει ο φιλόσοφος, και κοιτώντας τη δική μου ζωή προς τα πίσω συνειδητοποιώ πόσο τυχερή υπήρξε η γενιά μου, που μεγαλώνοντας τις δεκαετίες του '70 και του '80 έζησε μια εποχή πιο ειρηνική, πιο ασφαλή και πιο αισιόδοξη από την τωρινή. Αντιθέτως, η γενιά των παιδιών μας θα υποκρευθεί να ζήσει σε έναν κόσμο πολύ πιο ζοφερό: με πολεμικές συγκρούσεις έξω από την πόρτα μας, με το φάσμα μιας ανεπανόρθωτης κλιματικής καταστροφής να ελλοχεύει και με την αίσθηση ότι τις τύχες του κόσμου κρατούν άνθρωποι ανεπαρκείς και συμπλεγματοί.

Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, τα παιδιά που ενλικιώνονται, ειδικά στη δική μας γωνιά του πλανήτη, έχουν να αντιμετωπίσουν πρόσθετα εμπόδια στην

αναζήτηση της ευτυχίας (τους): μια κοινωνία από πεποίθηση αναξοκρατική, μια αγορά εργασίας που μεροληπτεί κατά των νέων, ένα σύστημα κοινωνικής προστασίας που επιμένει να δίνει προτεραιότητα στις συντάξεις και όχι στους βρεφονηπιακούς σταθμούς, μια αγορά κατοικίας απρόσιτη για όσους δεν έχουν γερές πλάτες και ένα δημόσιο χρέος που επικρέμαται στενεύοντας τους ορίζοντες.

Μία μόνο ένδειξη του πόσο μεγάλο είναι το αδιέξοδο που βιώνουν οι σημερινοί νέοι είναι ο αριθμός των γεννήσεων – ο οποίος, ήδη από την εποχή του μεταπολεμικού baby boom, λειτουργεί ως ένα είδος ψήφου εμπιστοσύνης στο μέλλον: στη χώρα μας έχει πέσει στις 68.000 το 2024, από 118.000 το 2008 (μείωση 42%, δεύτερη μεγαλύτερη στην Ε.Ε. μετά τη Λετονία).

Η πραγματικότητα είναι δυσίονη,

αλλά το ερώτημα είναι τι μπορούμε να κάνουμε για να την αλλάξουμε – άλλωστε ο (ίδιος) φιλόσοφος συμπληρώνει ότι η ζωή «πρέπει να βιώνεται κοιτώντας μπροστά». Δεν αφορά μόνο την κυβέρνηση αυτό το ερώτημα (ας αναρωτηθούμε όλοι μας αν δίνουμε ευκαιρίες στους νέους εκεί όπου αυτό περνάει από το χέρι μας, π.χ. στο επαγγελματικό μας περιβάλλον), αλλά αφορά κυρίως εκείνη.

Προς τιμήν της, η κυβέρνηση δεν φαίνεται εντελώς ανυποψίαστη για το πρόβλημα, αν κρίνει κανείς από τα φορολογικά μέτρα που εξαγγέλθηκαν στη ΔΕΘ, από τον πρόσφατο ακτιβισμό στη στεγαστικά πολιτικά ή από τις πρωτοβουλίες για τον επαγγελματισμό όσων σταδιοδρομούν στο εξωτερικό. Αρκούν αυτά;

Η εύκολη απάντηση είναι «όχι». Μια ειλικρινέστερη απάντηση θα

αναγνώριζε ότι το πρόβλημα είναι τεράστιο και σε κάποιο βαθμό πέρα από τον έλεγχο της (οποιασδήποτε) κυβέρνησης. Όμως και πάλι: περιθώρια δράσης υπάρχουν και μάλιστα σημαντικά.

Ας παραβλέψω προς το παρόν τα μεγαλύτερα και δυσκολότερα προβλήματα, για την αντιμετώπιση των οποίων η κυβέρνηση είχε δημιουργήσει μεγάλες προσδοκίες, που στη συνέχεια διέψευσε, όπως είναι η πολυσυζητημένη αναβάθμιση του παραγωγικού μοντέλου, χωρίς την οποία η ελληνική οικονομία δεν θα μπορούσε ποτέ να δημιουργήσει πολλές καλές θέσεις εργασίας.

Ας παραβλέψω επίσης πρωτοβουλίες υπέρ των νέων ζευγαριών στις οποίες έχω αναφερθεί σε προηγούμενα άρθρα – όπως είναι η δέσμευση ότι κάθε παιδί που γεννιέται στη χώρα θα έχει δωρεάν θέση σε έναν καλό βρεφονηπιακό

σταθμό στη γειτονιά του (θα μας κόστιζε το 1% της δαπάνης για συντάξεις) ή η υποχρεωτική άδεια μετ' αποδοκών για κάθε εργαζόμενο που γίνεται πατέρας (με έξοδα του κράτους, όχι του εργοδότη), μέτρα που όχι μόνο συμβάλλουν στην ψυχική υγεία των νέων και των παιδιών τους, αλλά επίσης αποφέρουν στην οικονομία το πολλαπλάσιο του κόστους τους.

Ας περιοριστούμε στην πολιτική της κυβέρνησης για την έρευνα, που σε κάποιους φαίνεται περιττή πολυτέλεια, αλλά που θα επηρεάσει τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας στο μέλλον. Προκειμένου να επιστρέψουν και να κάνουν οικογένεια τα Ελληνόπουλα που διαπρέπουν στο εξωτερικό, αλλά και για να δοθούν ευκαιρίες στα άξια παιδιά που δεν έφυγαν ποτέ, δεν αρκούν φορολογικές απαλλαγές. Χρειάζονται ρεαλιστικές προοπτικές ανέλιξης σε ένα στοιχειωδώς αξιοκρατικό περιβάλλον. Αντιθέ-

τως, η συστηματική παραμέληση των (δημόσιων) πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων, η εκθρική γραφειοκρατία, η κυβερνητική αδιαφορία για την αξιολόγηση (και την υποστήριξη) όσων εργάζονται σε αυτά, καθώς και η σκανδαλώδης διαχείριση των κοινοτικών πόρων που συρρέουν στη χώρα (π.χ. του προγράμματος «Εμπιστοσύνη στα ατέλεια μας»), στέλλουν σαφές μήνυμα: «Παιδιά, φύγετε ή μείνετε εκεί που είστε».

Οι απαντήσεις τους (π.χ. στην πρόσφατη «Μελέτη νεολαίας» του Ιδρύματος Friedrich Ebert με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών) δείχνουν ότι αυτό ακριβώς σκέφτονται να κάνουν.

Ο κ. Μάνος Μασσαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του προγράμματος Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του **ΕΥΑΜΕΠ**.